

CYNGOR GWYNEDD

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	15 GORFFENNAF 2014
TEITL	ADRODDIAD Y GWEITHGOR GWELLA RHEOLAETHAU
PWRPAS YR ADRODDIAD	ADRODD AR Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 6 MEHEFIN 2014
AWDUR	JOHN PUGHE ROBERTS, CADEIRYDD Y PWYLLGOR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD AC YSTYRIED YR ARGYMHELLION

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Cyflwynwyd crynodebau gweithredol 30 o adroddiadau Archwilio Mewnol i gyfarfod y Pwyllgor Archwilio ar 6 Mai 2014, sef adroddiadau oedd wedi eu rhyddhau'n derfynol rhwng 1 Chwefror 2014 a 31 Mawrth 2014. Derbyniodd 7 o'r adroddiadau hyn farn 'C'.
- 1.2 Ymhellach, adroddwyd i'r Pwyllgor fod un adroddiad dilyniant wedi derbyn barn "Anfoddhaol", ac roedd y Pwyllgor hefyd yn awyddus i drafod materion oedd yn codi o adroddiad arall oedd wedi derbyn barn 'B'.
- 1.2 Felly, yn y Pwyllgor penderfynwyd:

Derbyn yr adroddiadau ar waith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Chwefror i 31 Mawrth 2014 a chefnogi'r argymhellion a gyflwynwyd eisoes i reolwyr y gwasanaethau perthnasol er gweithrediad.

Ymgynnull dau gyfarfod o'r gweithgor a bod yr aelodau canlynol i wasanaethu ar y gweithgor yn unol â'r isod:

(i) Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor a'r Cynghorwyr Huw Edwards, Michael Sol Owen a Angela Russell i ystyried yr archwiliadau canlynol:

- **Asesiadau Risg Iechyd a Diogelwch mewn Ysgolion**
- **Grant Effeithlonrwydd Ysgolion a'r Grant Amddifadedd Disgyblion**
- **Ystadegau a Chyfrifiadau Ysgolion**
- **Gwirio Mesuryddion Perfformiad**

(ii) Cadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor a'r Cynghorwyr Aled Evans, Dafydd Meurig a Huw Edwards i ystyried yr archwiliadau canlynol:

- **Rheolaeth Archebu a Thalu am Wasanaethau Cynnal a Chadw Eiddo**
- **Trefniadau Cofrestru Genedigaethau, Priodasau a Marwolaethau**
- **Trefniadau Dros Nos yng Nghartrefi'r Cyngor**
- **Trefniadau Hawlio Goramser**
- **Dilyniant Siopau Gwynedd**

2 CYFARFOD Y GWEITHGOR

- 2.1 Yn unol â'r penderfyniad, cynhaliwyd y Gweithgor mewn dau sesiwn, a hynny ar fore a prynhawn 6 Mehefin yn Ystafell Gwyrfai.
- 2.2 Roedd y Cynghorwyr John Pughe Roberts, Robert Wright, Angela Russell a Michael Sol Owen, a Dewi Morgan, Uwch Reolwr Archwilio a Risg yn bresennol yn sesiwn y bore. Rhoddwyd ystyriaeth yr adroddiadau canlynol:

TEITL	ADRAN	BARN
Ystadegau a Chyfrifiadau Ysgolion	Addysg	C
Asesiadau Risg Iechyd a Diogelwch mewn Ysgolion	Addysg	B
Gwirio Mesuryddion Perfformiad	Corfforaethol	C
Grant Effeithlonrwydd Ysgolion a'r Grant Amddifadedd Disgyblion	Addysg	C

- 2.3 Roedd y Cynghorwyr John Pughe Roberts, Robert Wright, Dafydd Meurig ac Aled Evans, a Dewi Morgan, yn bresennol yn sesiwn y prynhawn, gan ystyried y canlynol:

TEITL	ADRAN	BARN
Rheolaeth Archebu a Thalu am Wasanaethau Cynnal a Chadw Eiddo	Gofal Cwsmer	C
Trefniadau Cofrestru Genedigaethau, Priodasau a Marwolaethau	Democratiaeth a Chyfreithiol	C
Trefniadau Dros Nos yng Nghartrefi'r Cyngor	Gwasanaethau, Tai a Hamdden	C
Trefniadau Hawlio Goramser	Corfforaethol	C
Dilyniant Siopau Gwynedd	Gofal Cwsmer	Anfoddhaol

- 2.3 Mynychodd swyddogion perthnasol i drafod yr holl adroddiadau.

2.5 Ystadegau a Chyfrifiadau Ysgolion

2.5.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad yma oedd:

Gwelwyd fod trefniadau penodol a ffurflenni perthnasol mewn lle er mwyn casglu ffigyrau ystadegau a chyfrifiadau gan ysgolion yn flynyddol, gyda chanllawiau yn cael ei dosbarthu i'r ysgolion i'w harwain trwy'r broses. Fodd bynnag, wrth archwilio sampl o ysgolion, adnabuwyd achlysuron lle gwnaethpwyd camgymeriadau gan ysgolion gyda'r ffigyrau ystadegau a chyfrifiadau a gyflwynwyd, gydag anghysondebau yn ymddangos rhwng y ffigyrau ystadegau a chofrestr disgyblion yr ysgol. Canlyniad hyn oedd bod ffigyrau ystadegau a chyfrifiadau anghywir wedi eu cyflwyno i'r Adran Addysg gan yr ysgolion. Gwelwyd fod addasiadau i gyllidebau ysgolion yn dilyn gwaharddiadau parhaol wedi cael eu cyfrifo'n gywir. Gwelwyd hefyd nad oedd rhai ysgolion yn ein sampl gyda chofrestriad cyfredol gyda'r Swyddfa Comisiynydd Gwybodaeth.

- 2.5.2 Croesawyd Owain Dewi Hughes (Swyddog Gwybodaeth) ac Owen Owens (Uwch Reolwr Ysgolion) i'r cyfarfod.
- 2.5.3 Rhoddwyd cefndir yr archwiliad gan yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg. Nodwyd fod pedwar ysgol yn y sampl a archwiliwyd, ac mai un yn benodol oedd yn gyfrifol fod yr archwiliad yma wedi derbyn barn 'C'.
- 2.5.4 Roedd y swyddogion o Addysg yn cydnabod mai mewn un ysgol yn arbennig y gwelwyd gwendidau, ond nodwyd fod gan yr ysgol honno bennaeth a swyddog gweinyddol newydd ar adeg yr archwiliad. Nodwyd hefyd fod yr ysgol yma yn unigryw o safbwynt natur y disgyblion sydd yn mynychu – oherwydd lleoliad a natur yr ysgol, mae llawer o'r disgyblion yn dod o deuluoedd sy'n fudol oherwydd eu gwaith.
- 2.5.5 Gofynnwyd i'r swyddogion beth sy'n digwydd mewn ymateb i'r adroddiad. Atebwyd fod gwaith yn digwydd ar hyn o bryd i wirio rhwng yr ysgol a'r hyn sydd wedi ei gynnwys yn systemau'r Adran Addysg. Yn y gorffennol, mae ysgolion cynradd wedi gweld y system SIMS fel rhywbeth "pell" oedd yn cael ei ddefnyddio gan y swyddfeydd ardal, ond erbyn hyn mae'r system ym mhob dosbarth. Gan fod cofrestr yr ysgol ar bapur, nid oedd yr ysgol yn poeni am SIMS, ond rŵan caiff y manylion eu bwydo yn syth i SIMS.
- 2.5.6 Roedd aelodau'r Gweithgor yn awyddus i wybod os oedd y gwendidau mewn un ysgol, a oedd trefniadau yn eu lle i gynnig cefnogaeth i'r ysgol honno, megis hyfforddiant? Nododd y Swyddog Gwybodaeth ei fod wedi siarad gyda'r ysgol yn dilyn yr adroddiad ac maent erbyn hyn yn deall pwysigrwydd cael y ffigyrau'n gywir. Nodwyd nad oedd yr ysgol wedi colli nac elwa'n ariannol gan fod dau gamgymeriad wedi canslo eu gilydd. Roedd y Swyddog Gwybodaeth yn hyderus y byddai'r trefniadau yn eu lle yn gywir erbyn mis Medi.
- 2.5.7 O safbwynt cofrestru gyda'r Comisiynydd Gwybodaeth, nodwyd gan yr Uwch Reolwr Ysgolion nad oes bwriad gan yr Adran Addysg i wirio cofrestriad pob ysgol unigol, ond mae'r ysgolion wedi cael eu hatgoffa. Mae Rheolwr Gwybodaeth y Cyngor wedi gwneud cyflwyniad i grwpiau strategol ysgolion cynradd ac uwchradd yn pwysleisio fod rhaid iddynt gofrestru pob blwyddyn. Nodwyd hefyd fod ymwybyddiaeth ysgolion wedi ei godi yn ddiweddar ynglŷn â "scams" lle mae cwmnioedd yn cynnig cofrestru ysgolion ond yn codi symiau mawr o arian arnynt.
- 2.5.8 Nodwyd gan yr Uwch Reolwr Ysgolion nad oes problem gyda gweithredu unrhyw un o argymhellion yr adroddiad.
- 2.5.9 **Diolchwyd i'r swyddogion am fynychu'r cyfarfod ac am eu hatebion.**

2.6 Asesiadau Risg Iechyd a Diogelwch mewn Ysgolion

2.6.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Y prif ddarganfyddiadau yn deillio o'r archwiliad yw bod angen sefydlu trefn ymarferol ar gyfer cynnal sesiynau hyfforddiant yn y maes asesiadau risg ac iechyd a diogelwch i Benaethiaid/Cydgysylltwyr Iechyd a Diogelwch ysgolion yn ogystal â gweddill staff yr ysgolion. Gwelwyd hefyd bod angen sicrhau fod yr asesiadau risg priodol yn bodoli ymhob ysgol a'u bod yn cael eu hadolygu'n flynyddol neu pan fo unrhyw newid arwyddocaol i'r risg.

- 2.6.2 Arhosodd Owen Owens (Uwch Reolwr Ysgolion) yn y cyfarfod i drafod yr adroddiad yma.
- 2.6.3 Rhoddodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg gefndir yr archwiliad, ac eglurodd fod yr adroddiad yma wedi cael barn 'B', gan fod trefniadau ar y cyfan yn eithaf da. Mae dwy swyddogion yn gwethio'n llawn amser yn y maes Iechyd a Diogelwch ysgolion.
- 2.6.4 Eglurodd yr Uwch Reolwr Ysgolion na ellir gwahaniaethu cyfrifoldebau Pennaeth Ysgol oddi wrth bod yn reolwr safle, er fod hyn wedi achosi peth cynnen yn y gorffennol; mae penaethiaid yn derbyn y sefyllfa erbyn hyn.
- 2.6.5 O ran yr agwedd hyfforddiant, nododd yr Uwch Reolwr Ysgolion ei fod yn anodd trefnu hyfforddiant lle gall pawb fynychu. Mae'n haws rhyddhau athrawon uwchradd na rhai cynradd, ond mae hyfforddwyr yn fodlon bod yn hyblyg er mwyn cynorthwyo.
- 2.6.6 Nodwyd fod cwrs penodol yn cael ei baratoi ar gyfer swyddogion y Cyngor, a nodwyd gan yr Uwch Reolwr Ysgolion mai mater bach fyddai addasu hwn ar gyfer ysgolion. Mae swyddogion Iechyd a Diogelwch ysgolion eisoes yn mynychu pob ysgol cyn iddynt gael arolwg.
- 2.6.7 Fodd bynnag, mae'r adroddiad yn cyfeirio at yr angen i ffurfioli asesiadau. Y bwriad ydi defnyddio system sydd wedi ei ddatblygu gan Uned Technoleg Gwybodaeth y Cyngor i gadw'r cofrestrau, gyda neges atgoffa i ddiweddarau yn cael ei anfon i ysgolion. Mae problemau technegol wedi oedi cyflwyniad y system hyd yma. Gofynnodd aelod os byddai'r system yn cofnodi ymweliadau addysgol i leoliadau y tu allan i'r ysgol. Ymatebodd yr Uwch Reolwr Ysgolion fod system arall, sef *Evolve* ar gael ar gyfer hyn – mae hyfforddiant wedi ei roi i bob Cydlynnydd Ymweliadau Ysgolion, ond nid yw pob ysgol yn cynnal ymweliadau o'r fath.
- 2.6.8 Nodwyd mai'r ddwy swyddog Iechyd & Diogelwch ysgolion (un wedi ei chyflogi gan Adnoddau Dynol, a'r llall gan Addysg) sydd yn samplu a monitro cofrestrau risg ysgolion. Os oes digwyddiad mewn ysgol, mae un o'r swyddogion hyn yn mynd yno. Ar hyn o bryd, nid yw pob ysgol wedi anfon eu hasesiadau risg i'r swyddogion.
- 2.6.9 Nododd yr Uwch Reolwr Ysgolion ei fod yn disgwyl i'r corff llywodraethol adolygu cofrestrau risg os oes newid yn yr ysgol, neu yn cadw golwg yn gyfnodol. Gofynnodd aelod os y byddai'n briodol i Is-Bwyllgor o'r Corff Llywodraethu ymgymryd â'r gwaith yma, a cytunodd yr Uwch Reolwr y byddai hyn yn well na'r Corff Llawn.
- 2.6.10 Roedd yr adroddiad yn cyfeirio at anghysondeb yn y ffordd yr ymdrinnir â Ffurflenni Damwain ("ffurflenni HS11"). Bydd 2 ysgol uwchradd yn treialu trefn HS11 newydd yn fuan. Gwnaeth aelod y sylw fod y diffiniad o "ddamwain" yn fater o ddehongliad. Ymatebodd yr Uwch Reolwr Ysgolion ei fod yn disgwyl i'r arweiniad a roddir i ysgolion yn ogystal â'r ffurflenni eu hunain gael ei adolygu.
- 2.6.11 O ran Cymorth Cyntaf, roedd yr Uwch Reolwr Ysgolion o'r farn fod ysgolion yn cwrdd â'r gofyn statudol, ond yn aml ddim mwy na hynny.
- 2.6.12 Diolchwyd i'r Uwch Reolwr Ysgolion am fynychu'r cyfarfod, ac am ei sylwadau.**

2.7 Gwirio Mesuryddion Perfformiad

2.7.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Darganfuwyd yn ystod yr archwiliad bod diffygion yn bodoli yn y gyfundrefn ar gyfer mesuryddion perfformiad. Er bod gwerth mesuryddion yn cael eu hystyried cyn ei ddewis gwelwyd nad oedd pob mesurydd yn cyrraedd targedau CAMPUS (Cyraeddadwy, Amserol, Mesuradwy, Penodol, Uchelgeisiol a Synhwyrol). Bod rhai mesuryddion yn amhriodol ac yn ansynhwyrol gan eu bod yn amherthnasol i'r cwsmer a'u bod yn cymryd amser swyddogion i adrodd arnynt.

Nid oedd gwirio digonol ar fesuryddion 'gwyrd' yn unol â graddfa RAG, ac nid oedd perchnogion y mesuryddion wedi gorfod cyflwyno tystiolaeth i'r swyddogion perthnasol yn Strategol a Gwella i gefnogi eu perfformiad.

Yn ogystal gwelwyd bod manylion swyddogion perthnasol i'r mesuryddion yn anghyson rhwng y cardiau record a'r system Ffynnon.

2.7.2 Croesawyd Hawis Jones (Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd) i'r cyfarfod.

2.7.3 Rhoddwyd cefndir i'r archwiliad gan yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg. Nodwyd fod Archwilio Mewnol wedi cael cais penodol gan yr Adran Strategol a Gwella i gynnal yr adolygiad er mwyn ystyried y sefyllfa ar draws y Cyngor o safbwynt cywirdeb y mesuryddion perfformiad sy'n cael eu hadrodd.

2.7.4 Rhoddwyd cefndir pellach gan y Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd. Cyn dechrau'r flwyddyn ariannol, bydd yn gweithio gyda Penaethiaid a'u rheolwyr er mwyn eu helpu i osod mesuryddion. Mae hyn yn gyfle i ddylanwadu a herio os ydi'r mesuryddion yn wirioneddol ddefnyddiol – y nod yw cael mesuryddion sy'n effeithio'r dinesydd, ac ymdrechir i gael y mesuryddion gorau er mwyn canolbwyntio ar y rhai pwysicaf. Ceisir hybu diwylliant lle mae pawb yn berchnogion ac yn gyfrifol am eu mesuryddion.

2.7.5 Nododd aelod fod nifer fawr o fesuryddion, gyda llawer ohonynt yn anodd eu deall ac yn astrus; gofynnwyd sut y mae'r Uned Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd yn eu "tacluso". Mewn ymateb, nododd y Rheolwr ei bod yn ceisio cael unedau i ystyried beth ydi eu pwrpas, a beth all eu rhwystro rhag cwrdd â'u hamcanion. Hynny yw, beth yw eu risgiau?

2.7.6 Er nad ydi pob mesurydd yn berthnasol i pawb, gofynnodd aelod os oes un holiadur mawr yn cael ei ddefnyddio gan bawb yn y Cyngor wrth baratoi eu mesuryddion? Nodwyd gan yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod yna bryder am or-gymhlethu pethau, ac fod angen cadw'r drefn mor syml â phosib. Mae'r Cyngor llawer mwy aeddfed erbyn hyn yn y cyd-destun yma. Pwysleisiodd yr Uwch Reolwr fod hwn yn bwynt sydd o ddiddordeb i'r Pwyllgor Archwilio, gan fod risg yn rhan allweddol o'u dyletswyddau.

2.7.7 Ychwanegodd y Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd fod ymdrech i gadw'r adroddiad perfformiad chwarterol yn syml. Pan mae mesurydd yn goch – h.y. yn tanberfformio – disgwylir cynllun gweithredu, ac ateb i'r Aelod Cabinet. Mae disgwyliad fod yr Adran berthnasol a'r Aelod Cabinet yn trafod y materion.

2.7.8 Gofynnodd y Cadeirydd os oedd y swyddogion yn hapus gyda'r sefyllfa. Nodwyd fod un argymhelliad i Benaethiaid; roedd y Gweithgor yn gytûn ei bod yn bwysig fod pawb yn deall hynny ac fod y cyfrifoldeb yn aros gyda nhw.

2.7.9 Diolchwyd i'r Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd am fynychu'r cyfarfod ac am egluro'r sefyllfa'n glir i'r aelodau.

2.8 Grant Effeithlonrwydd Ysgolion a'r Grant Amddifadedd Disgyblion

2.8.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Gwelwyd fod gan y Cyngor strategaeth a chynlluniau penodol mewn lle ar gyfer y Grant Effeithlonrwydd Ysgolion a'r Grant Amddifadedd Disgyblion yn 2012-13, a bod cytundeb arwyddedig rhwng y Cyngor a Llywodraeth Cymru gyda'r grantiau, gyda strategaeth mewn lle ar gyfer 2012-13. Fodd bynnag, gwelwyd nad oedd dogfennau cefnogol a thystiolaeth wedi cael eu cadw er mwyn cefnogi'r ffigyrau allbynnau'r grantiau a gyflwynodd y Cyngor i Llywodraeth Cymru ar gyfer 2012-13. Yn ogystal, gwelwyd nad yw holl ddogfennaeth berthnasol y grantiau ar gyfer 2012-13 ym mherchenogaeth Adran Addysg, ac nad oedd trefniadau digonol mewn lle i gadw dogfennau'r grantiau am y cyfnodau cadw a bennwyd gan Llywodraeth Cymru yn yr amodau a thelerau.

- 2.8.2 Croesawyd Helen Walker, Swyddog Gwella Ansawdd Addysg (Rheoli a Monitro Grantiau) yn yr Adran Addysg, i'r cyfarfod.
- 2.8.3 Cyflwynwyd cefndir byr i bwrpas y ddau grant, sy'n cael eu dyrannu gan Lywodraeth Cymru. Mae 80% o'r Grant Effeithlonrwydd Ysgolion yn cael ei ddatganoli i'r ysgolion gyda 20% yn aros yn y canol, a'i bwrpas ydi codi safonau llythrennedd a rhifedd. Pwrpas y Grant Amddifadedd Disgyblion yw lleihau effaith tloidi ar gyrhaeddiad disgyblion – caiff y grant yma ei ddatganoli'r llwyr i ysgolion.
- 2.8.4 Cyflwynwyd papur oedd wedi cael ei baratoi gan y Swyddog Gwella Ansawdd Addysg yn amlinellu'r hyn y mae Addysg yn fwriadu ei wneud mewn ymateb i'r adroddiad Archwilio Mewnol. Roedd y papur yn cynnwys camau manwl sydd wedi eu mabwysiadu er mwyn newid y drefn o weinyddu'r grantiau.
- 2.8.5 Nodwyd fod y canllawiau cenedlaethol yn nodi ei bod yn ofynnol i bob ysgol gyflwyno Cynllun Gwariant a Gweithredu manwl sy'n cyd-fynd â chynllun Consortiwm / GwE Gogledd Cymru. Mae'r cynlluniau yma yn cynnwys manylion gweithredu a gwario o dan is-benawdau'r ddwy flaenoriaeth (Llythrennedd/Rhifedd a Lleihau Effaith Tloidi) gyda deilliannau i ddysgwyr a chostau wedi'u nodi'n glir. Dychwelir y ffurflenni yma yn electroneg i sylw'r Swyddog Gwella Ansawdd Addysg er mwyn i'r cynlluniau a'r gwariant gael ei gymeradwyo gan yr Awdurdod.
- 2.8.6 Yn ogystal a thracio'r gwariant yn ofalus, mae'r ysgolion a'r Awdurdod yn cyflwyno tystiolaeth glir o 'effaith' unrhyw wariant ar gyrhaeddiad/deilliannau dysgu disgyblion, e.e. gwella canlyniadau darllen/rhifedd. Nodir gwybodaeth targedau / deilliannau / allbynnau ar y Ffurflen. Rhaid gosod targedau penodol, mesuradwy (SMART).
- 2.8.7 Rhoddwyd sicrwydd i'r Gweithgor na fydd yr Uned Gyllid yn rhyddhau arian y grant i'r ysgol oni bai bod ffurflen hawliad yn cael ei chwblhau'n gywir. Mae'r ffurflen yma yn nodi'r gwariant ar adnoddau, staffio a.y.b. Mae angen hefyd i bob ysgol gyflwyno tystiolaeth o'u gwariant wrth hawlio'r arian gan yr Awdurdod, gan nodi enw'r cyflenwr a'r symiau a daliwyd a nodi cyflogaeth. Mae'r Swyddog Gwella Ansawdd Addysg yn gwirio bob un Ffurflen o'r fath sydd yn dod i mewn ac yn eu llofnodi. Mae ymwybyddiaeth bellach o bwysigrwydd defnyddio'r slip talu addas wrth brosesu a thalu anfonebau ac ariannwyd gydag arian grant. Rhaid i'r gwariant ar y ffurflen yma gyd-fynd â'r gwariant disgwylidig yn y Cynllun Busnes.
- 2.8.8 Cedwir dogfennau cefnogol a thystiolaeth ar ffeil i gefnogi'r ffigyrau a chanlyniadau perfformiad ac allbynnau sy'n cael eu cyflwyno i'r corff ariannol yn yr ysgolion. Nodwyd fod Addysg eisoes yn y broses o geisio sicrhau trosglwyddiad o ddogfennau'r Grant Effeithlonrwydd Ysgolion a'r Grant Amddifadedd Disgyblion 2012-13 oedd ym mherchenogaeth Cynnal.

2.8.10 Diolchwyd i'r swyddog am ei hymateb cynhwysfawr.

2.9 Rheolaeth Archebu a Thalu am Wasanaethau Cynnal a Chadw Eiddo

2.9.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Mae'r system electroneg sydd mewn lle ar gyfer cynhyrchu archebion ar gyfer gwaith atgyweirio eiddo gan y Tîm Cynnal a Chadw wedi bod mewn defnydd gan y Gwasanaeth Eiddo ers cyfnod sylweddol. Yn ddiweddar, mae'r Tîm wedi bod yn destun adolygiad lliflinio prosesau gyda'r canlyniad fod nifer o reolaethau disgwylidig traddodiadol yn cael eu diddymu. Yr egwyddor perthnasol yn y broses bresennol yw bod ymddiried yn y staff, a bod rheolwyr yn derbyn y risgiau cynhenid sydd yn sgil hynny. Ar adeg yr archwiliad, mae prosesau o sefydlu taliadau drwy'r system yn cael eu profi a disgwylir i'r broses fod yn weithredol erbyn blwyddyn ariannol 2014/15.

Nodwyd ambell fater yn deillio o brofion yr archwiliad yma y bydd angen i'r Tîm Cynnal a Chadw roi sylw iddynt. Mae angen parhau i drosglwyddo anfonebau papur i'r Gwasanaeth Taliadau oherwydd gofynion trethiant tra'n osgoi oediad sylweddol yn y broses. Mae angen sefydlu trefn o ddirprwyo'r dasg o brosesu anfonebau yn absenoldeb aelod o staff. Mae modd creu taliad ar gyfer eitem o waith sydd eisoes wedi ei gofnodi fel gwaith wedi ei gyflawni a byddai yn briodol atal hyn.

Mae angen sicrhau fod prosesau o fewn sefydliadau er mwyn atal adrodd mwy nag unwaith am yr un mater er mwyn sicrhau nad oes archebion dyblyg. Mae sgôp i addasu fymryn ar y cymalau sydd yn ymddangos ar archebion swyddogol fel fod effaith contractwyr yn peidio gweithredu yn unol â'r disgwyliadau arnynt yn cael ei wneud yn glir.

2.9.2 Croesawyd Dafydd Gibbard (Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol) ac Owain Samuel Owen (Arweinydd System Cynnal a Chadw) i'r cyfarfod.

2.9.3 Rhoddwyd cefndir o'r archwiliad gan yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg. Yn benodol, eglurwyd fod yr Uned Cynnal a Chadw Eiddo yn wasanaeth sydd wedi bod yn destun astudiaeth "meddylfryd system", sef cyfundrefn lle mae holl weithdrefnau a phrosesau busnes yn cael eu hadolygu. Mae hwn rhan o weledigaeth Ffordd Gwynedd y mae'r darpar Brif Weithredwr am ei ledaenu ar draws y Cyngor sef rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud, ac ymatal rhag gwneud unrhyw beth sydd ddim yn ychwanegu gwerth i bobl Gwynedd. Nodwyd gan yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod y meddylfryd yma am effeithio Archwilio Mewnol – nid yn unig wrth adolygu ein trefniadau gwaith ein hunain, ond hefyd yn yr hyn y byddwn yn adrodd yn ein gwaith. I'r perwyl hwn, mae pawb yn Archwilio Mewnol eisoes wedi cael cyflwyniad gan y darpar Brif Weithredwr. Mae'n dilyn, felly, y bydd effaith ar yr hyn fydd yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio yn y dyfodol. Pwysleisiodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg ei fod yn awyddus fod Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor Archwilio yn cefnogi'r drefn newydd, nid ei lesteirio.

2.9.4 Canlyniad yr "hen ffordd" o weithio oedd fod haenau o fiwrocratiaeth a rheolaethau mewnol wedi tyfu dros nifer o flynyddoedd, gan greu gweithdrefnau aneffeithiol. Ar y llaw arall, gallai tynnu'u holl reolaethau arwain at risgiau annerbyniol. Un o'r prif agweddau i'w hystyried pan yn cynllunio'r archwiliad yma, felly, oedd adolygu pa weithgareddau oedd wedi cael eu hadnabod fel "gwastraff", ac os oedd rheolaethau hanfodol wedi tynnu allan o'r system yma fel canlyniad i hynny.

2.9.5 Eglurodd yr Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol ei fod yn cytuno gyda cyflwyniad yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg, gan nodi mai holl bwrpas y drefn ydi rhoi'r Cwsmer yn gyntaf, a chyflwyno trefniadau sydd yn ffordd well o weithio er mwyn darparu ar ran y cwsmer. Nodwyd fod yr Uned yn cael ei redeg erbyn hyn ar gost o £100,000 yn llai y flwyddyn, ac mae bodlonrwydd cwsmer wedi cynyddu yn sylweddol. Mae gwaith yn cael ei gwblhau o fewn 10 diwrnod erbyn hyn, lle ynghynt roedd yn 89 diwrnod.

- 2.9.6 Roedd y swyddogion o'r Uned Eiddo yn gwbl gyfforddus gydag argymhellion yr adroddiad; mae pob un wedi cael sylw'n barod, ond mae Argymhelliad A03 (*Dylai'r Tîm Cynnal a Chadw roi cais i bob rheolwr safle roi eu sicrhad eu bod wedi ymgorffori trefn o fewn eu sefydliad i atal mwy nac un cais i gael ei wneud am yr un gwaith*) angen mwy o sylw, ac mae'r gallu ei weithredu Argymhelliad A04 (*Dylid rhoi cais i wneuthurwyr y system Tribal K2 i raglennu addasiad i'r system fyddai yn atal defnyddwyr rhag creu unrhyw daliadau ar gyfer gwath sydd â chofnod ei fod wedi ei dalu amdano yn ei gyfanrwydd*) y tu allan i reolaeth yr Adran.
- 2.9.7 Dywedodd un aelod ei fod yn gyfarwydd â'r trefniadau hyn gan ei fod yn rhan o'r Gweithgor Meddylfryd System yn rhinwedd ei aelodaeth o'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol. Mewn trafodaeth, pwysleisiodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg y gall y meddylfryd yma, o'i weithredu'n iawn, gael effaith pellgyrhaeddol ar agwedd y Cyngor tuag at risg, a'r ffordd y bydd Archwilio Mewnol yn adolygu, asesu ac adrodd, gan gynnwys adrodd i'r Pwyllgor Archwilio. Bydd angen i archwilwyr newid eu ffyrdd o feddwl, gan ganolbwyntio ar y pethau sydd yn wirioneddol bwysig, ac yn effeithio ar allu'r Cyngor i ddarparu ar ran pobl Gwynedd. Nodwyd y gall archwiliwr fod yn nerfus o beidio adrodd ar fater cymharol fychan mewn adroddiad, rhag ofn i rhywbeth ddeillio ohono. Mewn ymateb, nododd yr Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol y gall y nerfusrwydd yma dreiddio trwodd i unedau, sydd yn betrusgar rhag gwneud rhywbeth y mae Archwilio Mewnol wedi tynnu sylw ato.
- 2.9.8 Eglurodd yr Uwch Reolwr Eiddo Corfforaethol fod yr Uned yn delio â 9,000 darn o waith y flwyddyn, ac fod 80% o'r rhain yn cael eu categoreiddio fel rhai "syml".
- 2.9.8 Cytunodd y Gweithgor fod meddylfryd system a Ffordd Gwynedd yn weithdrefnau pwysig, sydd angen cefnogaeth. Os na fydd Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor Archwilio yn barod i brynu i mewn i'r meddylfryd newydd, gellir tanseilio'r weledigaeth.
- 2.9.9 Diolchwyd y swyddogion am eu hymateb positif, ac am y cefndir i'r trefniadau gwaith newydd.**

2.10 Trefniadau Cofrestru Genedigaethau, Priodasau a Marwolaethau

2.10.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Yn ystod yr archwiliad, darganfuwyd bod y cofrestryddion yn parhau i ddefnyddio'r llyfrau arian serch y mynegwyd rhai blynyddoedd yn ôl bod cynlluniau ar y gweill i symud i system electronig. Gresyn oedd gweld nad oedd unrhyw ddatblygiad yn y maes hwn ac mae llawer o wendidau rheolaethol y Gwasanaeth Cofrestru, yn arbennig o safbwynt cysoni incwm y Ganolfan Gyswllt, yn deillio o ddiffyg system weithredol ddigonol sydd gyda'r gallu i ymdopi â'r amrywiol elfennau.

2.10.2 Croesawyd Iolo Roberts, Rheolwr Cofrestru, i'r cyfarfod.

2.10.3 Rhoddwyd cefndir bras i'r sefyllfa gan yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg, ac am drefniadau gweithio hanesyddol y Cofrestryddion.

2.10.4 Eglurodd y Rheolwr Cofrestru fod 2 Gofrestrydd yn Nolgellau a Phwllheli, a 3 yng Nghaernarfon. Mae'r Cofrestryddion yn gyflogedig gan y Cyngor erbyn hyn (yn flaenorol roeddynt yn gyflogedig gan Swyddfa'r Cofrestrydd Cyffredinol), ac mae'r drefn wedi cael ei foderneiddio. Er hyn, mae pob Cofrestrydd yn gyfrifol am ei stoc (h.y. tystysgrifau gwag) ei hun, a'i fod yn gyfrifoldeb personol arnynt i gysoni'r stoc yn eu meddiant. Maent yn derbyn stoc newydd gan y Cofrestrydd Cyffredinol. Felly, mae'r Cofrestryddion yn atebol o dydd i ddydd i'r Cyngor, ond i'r Cofrestrydd Cyffredinol am eu stoc.

2.10.5 Rhoddwyd diweddariad gan y Rheolwr Cofrestru am ddatblygiadau ers rhyddhau'r adroddiad. Dywedodd fod bwriad gwneud i ffwrdd â'r llyfr arian papur, gan fod Technoleg Gwybodaeth wedi llunio system fydd yn cael ei brofi yn fuan. Y gobaith yw y bydd hwn yn ateb nifer o'r problemau sydd wedi codi yn y gorffennol, ac sy'n cael eu hamlygu yn yr adroddiad.

2.10.6 O safbwynt cysoni ceisiadau sy'n cael eu derbyn trwy Galw Gwynedd, nodwyd fod yr arian yn mynd i gronfa ganolog, a'i fod yn anodd gwybod yn erbyn pa Gofrestrydd y dylid clustnodi'r arian, sy'n gwneud cysoni'n anodd. Dylai'r system newydd gysoni gyda'r system Siebel yn Galw Gwynedd, er mwyn gallu cysoni'n iawn.

2.10.7 Diolchwyd i'r Rheolwr Cofrestru am y wybodaeth.

2.11 Trefniadau Dros Nos yng Nghartrefi'r Cyngor

2.11.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Darganfuwyd bod enghreifftiau o ymarfer da oddi fewn rhai meysydd o drefniadau staff nos yng Nghartrefi'r Cyngor e.e. amserlenni staff nos. Fodd bynnag, ymddengys bod angen monitro mwy cadarn ar y staff a darparu canllawiau clir ar eu cyfer. Oherwydd hyn, dylid cymryd camau priodol i gryfhau'r trefniadau o fewn y maes a archwiliwyd.

2.11.2 Croesawyd Gwenno Williams, Uwch Reolwr Gweithredol, i'r cyfarfod.

2.11.3 Eglurodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod yr archwiliad yma wedi ei gynnal ar gais yr Uwch Reolwr Gweithredol, ac nad oedd yn syndod i'r Adran fod yr archwiliad wedi derbyn barn 'C'.

2.11.4 Mae digon o waith i'w wneud yn ystod y nos. Ymysg y dyletswyddau y disgwylir i weithwyr nos eu cyflawni yw gwaith tŷ arferol megis glanhau, golchi a smwddio. Nid oes rhestr wirio ym mhob cartref sydd yn amlygu'r hyn y dylid cael ei wneud, ond mae rhai rheolwyr yn cynnal gwiriadau dirybudd yn ystod y nos.

2.11.5 O ran oriau gwaith, mae staff nos yn gweithio 9¼ awr ar 3 noson mewn un wythnos, ac yna 4 noson yr wythnos ganlynol. Oherwydd rheolau tân, rhaid cael tri person yn cysgu i mewn ar safle yn y nos. Fodd bynnag, nid oes disgwyl fod y tri ohonynt yn gweithio, ac mae'r un sydd yn cysgu i mewn dim ond yn cael ei ddeffro petai tân.

2.11.6 Dangosodd yr Uwch Reolwr Gweithredol gyda'r Gweithgor gopi o'r Llyfr Monitro Rheolaeth sydd wedi ei ddarparu gan yr Adran. Cyfres o restrau gwirio ydi'r llawlyfr yma, a disgwylir y bydd pob rheolwr yn gwirio'r llyfr yn y bore. Er fod y preswylwyr yn rhai ohonynt i gyd yn cysgu trwy'r nos, nid dyna'r sefyllfa ym mhob un. Mae Cartrefi wedi newid, gyda llawer o bobl â dementia ynddynt erbyn hyn sy'n golygu fod rhai preswylwyr yn effro trwy'r nos. Mae'r Llyfr Monitro Rheolaeth yn fodd o fynd i'r afael a rheoli'r sefyllfa newidiol yma.

2.11.7 Dywedodd yr Uwch Reolwr Gweithredol ei bod yn fodlon â'r holl argymhellion.

2.11.8 Diolchwyd i'r Uwch Reolwr Gweithredol am ei sylwadau a'r trefniadau a amlinellwyd.

2.12 Trefniadau Hawlio Goramser

2.12.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Darganfuwyd bod y mwyafrif o oramser a weithir wedi ei gynllunio o flaen llaw a bod yr amgylchiadau wedi eu hystyried yn ddwys, gan ymchwilio i bosibiliadau eraill cyn bod cynlluniau goramser yn cael eu hawdurdodi. Oherwydd natur rhai gwasanaethau, mae'n anochel bod goramser heb ei gynllunio yn digwydd pan fo argyfwng yn codi. Fe welwyd bod pob gwasanaeth a ddetholwyd yn yr archwiliad yn defnyddio ffurflen bwrpasol ar gyfer cofnodi goramser, er bod gwahaniaeth yng ngwedd a gosodiad y ffurflenni a ddefnyddir.

Fe welwyd tystiolaeth o brosesau da o gadarnhau priodoldeb ceisiadau, gan gynnwys gwiriadau o groes gyfeirio ynghyd ag ymarfer da ar gyfer gwiriadau rhifyddol gan nifer o wasanaethau. Fodd bynnag, gwelwyd nad oedd hyn yn gyson ar draws y Cyngor a gwelwyd enghreifftiau ble nad oedd gwiriadau yn cael eu cynnal o gwbl ar y ceisiadau a gyflwynwyd.

2.12.2 Roedd dau brif fater oedd wedi codi yn yr archwiliad yma, sef gordaliad oedd wedi digwydd yn y Gwasanaeth Hamdden fel canlyniad i gamgymeriad, a'r trefniadau cyffredinol ar draws y Cyngor wrth ymdrin â hawliadau goramser.

2.12.3 Gan fod yr Uwch Reolwr Gweithredol eisoes yn y cyfarfod, fe ymdriniwyd â'r gordaliad yn Hamdden yn gyntaf. Adroddwyd fod y gordaliad wedi digwydd trwy gamgymeriad llwyr. Nid oedd y swyddog perthnasol wedi cael hyfforddiant ar sut i lenwi ffurflenni goramser (ni fyddai hyn yn rhan o'r hyfforddiant sylfaenol). Ymhellach, roedd y ffurflen wedi ei anfon i rhywun arall i'w ardystio, a nid oedd y person yma wedi sylwi ar y camgymeriad chwaith.

2.12.4 Nodwyd gan yr Uwch Reolwr Gweithredol fod trefniadau newydd wedi cael eu cyflwyno er mwyn gwirio'r goramser a hawlir yn well.

2.12.5 Diolchwyd i'r Uwch Reolwr Gweithredol am yr esboniad, ac am adolygu'r trefniadau.

2.12.6 Mynychodd William Jones, Uwch Reolwr Cyllid, er mwyn ateb unrhyw gwestiynau fyddai gan y Gweithgor ynglŷn â'r trefniadau hawlio goramser yn gyffredinol. Mewn rhai adrannau, meddai, mae swyddogion yn cymeradwyo goramser i nifer o wasanaethau. Y broblem gyda hynny yw nad ydynt yn gallu cymryd trosolwg o'r holl sefyllfa, gan gynnwys y sefyllfa ariannol. Hefyd, nid ydynt pob amser yn gwirio'r goramser yn erbyn y gyllideb sydd ar ei gyfer.

2.12.7 Nodwyd fod costau sylweddol oherwydd gwaith yn dilyn tywydd garw y gaeaf diwethaf. Bu ymdrech i gael arian yn ôl gan y Llywodraeth, ond er mwyn gallu gwneud hynny rhaid cadw cofnodion hynod o fanwl er mwyn gallu ei hawlio. Mewn amgylchiadau eraill, nid yw'r gofynion mor dynn.

2.12.8 Mae'r wybodaeth berthnasol yn cyrraedd yr Uned Gyflogau mewn un o ddau ffordd:

- Ffurflenni papur unigol
- Ar daenlen gan yr Adran berthnasol (y ffurf sydd yn fwy dymunol gan Gyflogau, gan fod risg gyda'r ffurflenni papur fod un ffug wedi cael ei gyflwyno).

2.12.9 Nodwyd gan yr Uwch Reolwr Cyllid fod datblygiadau ar y gweill – mae trefniadau Cyflogau ac Adnoddau Dynol wedi cael eu hadolygu, gyda golwg ar integreiddio'r ddwy system. Mae hyn am gyflwyno elfen o hunanwasanaeth, a ddylai wella effeithiolrwydd a rheolaeth – caiff yr wybodaeth ei fwydo'n syth i'r system gan yr unigolyn, a'i awdurdodi ar lein gan y Rheolwr. Gofynnwyd i'r Uwch Reolwr Cyllid pa mor bell ydym ni o fod â system electronig yn llawn weithredol. Atebwyd fod systemau ar wahân gan Adnoddau Dynol a Cyllid ar hyn o bryd, a'r gwaith rŵan yw uno'r ddau ohonynt.

- 2.12.10 Pwysleisiodd yr Uwch Reolwr Cyllid fod yr Uned Gyflogau yn gweithio i amserlen hynod o dynn. Pan mae unigolion yn cwyno am nad ydynt wedi cael eu talu, efallai fod yr wybodaeth wedi bod yn araf yn cyrraedd yr Uned, neu nid oedd yr unigolion yn ymwybodol o'r amserlen. Ymhellach i hynny, rhaid ystyried fod angen anfon y manylion i'r banciau dau ddiwrnod cyn y dyddiad talu, sydd ynddo'i hun yn cwtogi'r amserlen.
- 2.12.11 Roedd yr Uwch Reolwr Cyllid yn fodlon gyda'r argymhelliad penodol oedd yn berthnasol i'r Uned Gyflogau, ond roedd yn mynegi pwysigrwydd pwysu ar adrannau i wella eu trefniadau.
- 2.12.12 Fel rhan o drefniadau mesur perfformiad, mae'r Uned Gyflogau yn mesur ymholiadau. Mae hyn yn caniatáu monitro pa broblemau sydd wedi codi o fewn yr Uned, a pha rai sydd wedi dod o adrannau.
- 2.12.13 Ymysg y trafodaethau ynglŷn â charfannau penodol o weithwyr, roedd y Gweithgor yn awyddus i dderbyn gwybodaeth pellach os oedd gweithwyr casglu gwastraff / ailgylchu yn derbyn taliadau goramser, neu os oedd disgwyl i'r holl waith gael ei gwblhau o fewn y cyflog sylfaenol. Hefyd, mynegwyd pryder fod Cyfieithwyr y Cyngor yn teithio i gyfarfodydd lle nad oes eu hangen, am nad oedd yr unigolion y byddai eisiau eu gwasanaeth wedi hysbysu'r Cyngor na fyddent yn mynychu.
- 2.12.14 Cytunodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg y byddai'n edrych i mewn i hyn, ac yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio.**
- 2.12.15 Diolchwyd i'r Uwch Reolwr Cyllid am fynychu'r cyfarfod, ac am yr wybodaeth a'i gyngor.**

2.13 Dilyniant Siopau Gwynedd

2.13.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Gweithrediad yn anfoddhaol. Gwelwyd allan o'r 6 argymhelliad a wnaethpwyd bod yr Adran wedi gweithredu ar 4 ohonynt.

- 2.13.2 Mynychodd Idris Thomas Jones, (Rheolwr Cyswllt Cwsmer) a Joanne Parry (Rheolwr Cynorthwyol Cyswllt Cwsmer a Gwasanaeth Glanhau Swyddfeydd y Cyngor) y cyfarfod er mwyn ymateb i'r adroddiad.
- 2.13.3 Eglurodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod yr adroddiad gwreiddiol wedi derbyn barn 'C' a'i fod wedi derbyn sylw gan y Gweithgor ym mis Medi 2013. Roedd y gwaith dilyniant wedi derbyn barn 'Anfoddhaol'.
- 2.13.4 Nodwyd gan y Rheolwr Cyswllt Cwsmer fod yr Uned wedi ymdrechu i sicrhau fod holl staff Siopau Gwynedd yn derbyn hyfforddiant diogelwch personol. Yn anffodus, er fod hyn yn flaenoriaeth i Cyswllt Cwsmer, adroddwyd gan y Rheolwr fod Gwasanaethau Cymdeithasol yn cael y blaenoriaeth gan yr Uned Hyfforddiant. Fodd bynnag, un gweithiwr sydd ar ôl heb dderbyn yr hyfforddiant, a bydd hynny'n digwydd cyn diwedd Mehefin. Fel ym mis Medi, pwysleisiwyd wrth y Gweithgor nad oes modd cau drysau Siopau Gwynedd fel bod pawb yn derbyn hyfforddiant yr un pryd.
- 2.13.5 Mynegodd y Rheolwr Cynorthwyol Cyswllt Cwsmer a Gwasanaeth Glanhau Swyddfeydd y Cyngor nad oedd unrhyw un o Archwilio Mewnol wedi siarad gyda hi pan oedd yr archwiliad yn mynd yn ei flaen. Ymatebodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod disgwyl i staff Archwilio Mewnol ddysgu a datblygu yn y gwaith yn barhaus hefyd.
- 2.13.6 Pwysleisiodd yr Uwch Reolwr Archwilio a Risg fod yr adroddiad yn dweud fod 4 allan o 6 argymhelliad wedi cael eu gweithredu, ac mai'r rheswm i'r adroddiad gael barn anfoddhaol oedd oherwydd y methiant i gysoni incwm yn Siop Gwynedd ar adeg y gwaith dilyniant. Dywedodd yr Uwch Reolwr nad yw Archwilio Mewnol yn cynnal "spot checks" yn aml, ond fod hynny wedi ei wneud y tro yma, oherwydd natur y prawf oedd angen ei gynnal.
- 2.13.7 Adroddwyd gan y swyddogion Cyswllt Cwsmer fod y gwendidau perfformiad yn y maes yma yn derbyn sylw ffurfiol ar hyn o bryd.
- 2.13.8 Ar y llaw arall, adroddwyd fod yr Uwch Reolwr Refeniw wedi canmol y camau sydd wedi eu cymryd gan staff Siopau Gwynedd wrth ddarparu cyngor ar fudd-daliadau a trethiant.
- 2.13.9 Roedd y Rheolwr Cynorthwyol Cyswllt Cwsmer a Gwasanaeth Glanhau Swyddfeydd y Cyngor yn arbennig o anhapus fod pethau newydd yn cael sylw yn y memorandwm dilyniant (ffioedd allweddî RADAR) nad oedd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad gwreiddiol. Ymhellach, roedd yn pwysleisio nad oedd y mater hwnnw yn wendid rheolaethol gan Siopau Gwynedd p'un bynnag, gan fod Siopau Gwynedd yn gweithredu cyfarwyddiadau Priffyrdd a Bwrdeistrefol.
- 2.13.10 Yn olaf, pwysleisiwyd fod gan y Rheolwr Cyswllt Cwsmer y bydd y gyfundrefn arbedion yn cael effaith sylweddol ar y gwasanaeth.
- 2.13.11 Diolchwyd i'r swyddogion am fynychu'r cyfarfod, ac am yr wybodaeth a gyflwynwyd ganddynt.**